

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniki prostori:
2657 S. Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXV.

Cena lista
je \$6.00

Entered as second-class matter January 28, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., sobota, 22. oktobra (October 22), 1932.

Subscription \$6.00
Yearly

STEV.—NUMBER 250

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Idealizem prevladuje v novi rudarski uniji

Namerava organizirati vse rudarje. Progressivni zaključki zadnje konvencije. Ustava je demokratična in onemogoča zareditev lewisizma.

Chicago. — Glasilo nove rudarske unije "Progressive Miners" je v zadnji izdaji priložilo zaključke prve konvencije nove Progressive Miners unije, iz katerih je razvidno stremenje novega gibanja med rudarji. Ker je bila unija že priznana po večjem številu operatorjev v Illinoisu in je s tem dobila podlago za nadaljnji razvoj, so njeni zaključki večjega pomena in so dobri izgovori, da se bo gibanje razvilo in ukoreninilo tudi na ostalih poljih premogetne industrije.

Vsaj namen novega gibanja, ki ima te prednosti in primeri a prejšnjimi revolucijami proti lewisizmu, da se je otreslo vseh kotarjev in reakcionarnih voditeljev ter je dobil idealizem poln razmah med rudarji — ta namen je, da se razkrije po vsaj premogetni industriji. Premagati bo moralo številne ovire, predvsem Lewisovo unijo, ki ima zaveznike pri velikih operatorjih in bo najbrž rogovilila še par let predno popolnoma zatone.

Konvencija v Gillespieju, ki je krenila prvi distrikt nove unije, je tudi sklenila, da se pri splošni konvenciji rudarjev za formiranje mednarodne organizacije v bližnji bodočnosti, enkrat po novem letu. Pojavljajo bodo rudarji iz vseh držav in Kanade.

Is nove ustave in zaključkov je razvidno, da rudarji stremijo po kreiranju moderne in dosegajo progresivne unije. Nič več lewisizma. Dano je tudi slovo smeri in politiki kot jih zastopa Amerika delavske federacije, njej pridružene unije kakor tudi neodvisne unije z močno izjemo Amalgamated Clothing Workers unije.

Proti razvoju lewisizma v novem gibanju so rudarji podvzeli ta korak, da ne bo mogel noben uradnik biti izvoljen več kot dvakrat zaporedoma v leti urad. Službena doba je dve leti, po dveh oziroma štirih letih se bo moral dosluženi uradnik vrniti nazaj v rov, če bo hotel biti aktiven še nadalje v organizaciji. Stalno upošleni organizatorji in drugi nameščenci nimajo na konvenciji pravice ne do besede niti glasovanja. Najvišja plača za uradnike je \$1700 na leto. Kadar so na poti po umijskih opravkih, jim unija plača zmerne stroške, ne več kot tri dolarje na dan poleg vožnih stroškov.

Te odredbe so povsem nekaj drugega v ameriških unijah, ki so dominirane po močnih voditeljih, mafijah in v nekaterih (v mnogih) slučajih celo po raketirjih Lewisovega ali Caponevega tipa. Izgleda, da so delegacije na konvenciji dobro poznale slabosti rudarjev in podvzeli korake, da se v novem gibanju ne bodo mogla razpasti.

Omejitve službene dobe se nanašajo tudi na uradnike krajevnih unij. Član krajevnih unij je sme biti izvoljen v urad le dvakrat zaporedoma, skupno dve leti. Po enem letu "počitni" zopet lahko kandidira v isti urad.

Vse uradniki so nominirani in izvoljeni po splošnem glasovanju. Prepovedana je vsaka vrtiljakarska igra. Pri štetju glasov mora biti vsak kandidat ali krajevna unija svojega zastopnika, ki bo plačeval stroške. Potvarjanje zvestosti, kradenje glasov, polseverbe unijskega premogetne se kaznuje s stalno izključitvijo do kandidature v katerikoli urad pod okriljem unije.

Namen teh odredb je, poleg preprečenja lewisizma, da bo lahko vsak zmožen član imel priliko do izvolitve in pa da se članstvo kot organizacijo protektira pred nepoštenjaki in tistimi, ki imajo le osebne interese na vidiku.

Socialne težnje nove organizacije so razvidne iz načelne izjave, v kateri je rečeno, da so rudarji "upravičeni do polne socialne vrednosti svojega dela," kar praktično pomeni, da se je unija indirektno izrekla za socializiranje industrije.

Nadalje se je konvencija izrekla, ne potome resolucij, pač pa potome točk v pravih, za popolno socialno zavarovanje — starostno in bolniško in proti brezposelnosti —; za neodvisno politično akcijo delavstva; za solidarnost delavstva v narodnem in mednarodnem smislu; za popolno versko in politično svobodo svojih članov in proti rasni diskriminaciji ali zapostavljanju.

Važen je tudi zaključek za organiziranje žena in hčera rudarjev v posebni ženski organizaciji, ki bo oskrbovala in je vključena uniji, ter za vzgojevalno delo. Krajevne unije se urgira, naj imajo vsaj enkrat v dveh mesecih sejo za razmišljanje organizacijskih in delavskih vprašanj.

V tekočem boju so posebno ženske pokazale velik idealizem. Ustanovile so svoje organizacije, ki štejejo tisoče članic in se bora namo ob rami s svetlimi nameni in čisti. Štejejo, da bodo obvladale in Peabody Coal kompanija s svojimi obočnimi silami ob izborni organiziranosti, discipliniranosti in z idealizmom prežete rudarje in njihove družine. Redki so slučajji v zgodovini delavskega gibanja, ki bi se po navdušenju in stremeljenju mogli primerjati s sedanjim gibanjem Illinoiskih rudarjev. Koliko se bo to gibanje razvilo na ostala premogetna polja, je v veliki meri odvisno od neorganiziranih rudarjev samih.

Proces proti bančnim uradnikom

Na obtožni klopi sta Cepak in Havlicek, bivša uradnika Millard State banke

Chicago, 21. okt. — Včeraj se je otvorila obravnava proti Rudolphu Cepaku, bivšemu predsedniku propadle Millard State banke, in Johnu Havlicku, bivšemu blagajniku te institucije. Obtožena sta, da sta predložila falsificirana poročila o stanju banke bančnim pregledovalcem. Porota je že sestavljena in pričelo se je z zaslišavanjem prič. Obravnavo vodi sodnik Philip L. Sullivan.

Pomožni državni pravdnik Charles J. Mueller je v svojem otvoritvenem govoru pred porotniki dejal, da ima v rokah evdenco, ki kaže, da si je Cepak izposodil \$71,308 od banke, toda v poročilu, ki je bilo predloženo pregledovalcem, ta vsota ni bila označena. Havlicek, ki je podpisal poročilo, dasi je vedel, da je falsificirano, je s tem postal sokrivce.

Otvoritev tega procesa je obnoveitev kampanje, katero je državni pravdnik Swanson podvzel proti bančnim uradnikom, ki so obtoženi raznih prestopkov v zvezi z bančnimi posli. Ta kampanja je bila začeta suspendirana, ko so se sodniki mudili na počitnicah.

Millard State banka je bila znana Slovencem, ki bivajo na zapadni strani mesta, in nekateri so izgubili večje vsote, ko je banka zaprla vrata.)

RUDARSKI STAVKARJI DOBILI POMOČ

Civil Liberties unija poslala svojega reprezentanta v stavkovno okrožje

Chicago. — (FP) — Unija za ameriške civilne svobodščine je poslala B. Meyersa, enega od svojih odvetnikov, v Taylorville, v središče rudarske stavke, kjer so miličniki ubili enega rudarja in ranili dva druga. Podvzeta je bila tudi legalna akcija proti morilcu in njegovim predstojnikom.

Milica, katero je poslal proti rudarskim stavkarjem "governor Emmerson, da pomaga baronom premoga pri razbijanju stavke, je pod kontrolo Peabody Coal Co., ki lastuje več premogetnikov v Taylorvillu in okolici. To trdi mestni odvetnik v Taylorvillu Leal W. Reese.

W. C. Argust, distriktni superintendent Peabody Coal Co., je poznan kot brezobziren človek, čigar prvo načelo je, dobiti premog iz zemlje za vsako ceno, pravijo mestni uradniki v Taylorvillu. Ako so za to potrebne strojnice, puške, bajoneti in plini, nima Argust ničesar proti temu.

Njegova kompanija zalaga čete narodne garde z žranjem in gasolinom, da brutalno streljajo in ubijajo rudarje. Civilne pravice so bile suspendirane in miličniki delajo kar hočejo.

"Informiran sem bil," je izjavil mestni odvetnik Reese, "da vse akcije, ki so bile podvzete v Taylorvillu, so rezultat skrbno izdelanega načrta. Najprej so pregovorili lokalne miličnike, da je poslal miličnike v stavkovno okrožje, ki so takoj prepovedali, piketiranje premogetnikov. Na željo Peabody Coal Co. je bilo več prominentnih osebnosti v Taylorvillu aretiranih in pridržanih v zaporu nepostavno, ker so se postavile za pravice rudarskih stavkarjev. Načelniki milice so potem prepovedali aborovanja, zastražili ceste in pričeli izvrševati.

Civilna vojna na Kitajskem
Sangaj, 21. okt. — Poročilo iz province Szachwan se glasi, da je v civilni vojni, ki jo vodi guverner Liu Wen-hui proti rebelnim, padlo krog sedem tisoč mož na obeh straneh v zadnjih par dnevih.

V bitki, ki je sledila, je bilo več oseb, med temi en policaj, ranjenih, trije izgredniki pa so bili aretirani.

Civilna vojna na Kitajskem
Sangaj, 21. okt. — Poročilo iz province Szachwan se glasi, da je v civilni vojni, ki jo vodi guverner Liu Wen-hui proti rebelnim, padlo krog sedem tisoč mož na obeh straneh v zadnjih par dnevih.

Še vedno ni prišlo do konca, da so postavile za pravice rudarskih stavkarjev. Načelniki milice so potem prepovedali aborovanja, zastražili ceste in pričeli izvrševati.

Še vedno ni prišlo do konca, da so postavile za pravice rudarskih stavkarjev. Načelniki milice so potem prepovedali aborovanja, zastražili ceste in pričeli izvrševati.

Še vedno ni prišlo do konca, da so postavile za pravice rudarskih stavkarjev. Načelniki milice so potem prepovedali aborovanja, zastražili ceste in pričeli izvrševati.

Še vedno ni prišlo do konca, da so postavile za pravice rudarskih stavkarjev. Načelniki milice so potem prepovedali aborovanja, zastražili ceste in pričeli izvrševati.

Še vedno ni prišlo do konca, da so postavile za pravice rudarskih stavkarjev. Načelniki milice so potem prepovedali aborovanja, zastražili ceste in pričeli izvrševati.

Še vedno ni prišlo do konca, da so postavile za pravice rudarskih stavkarjev. Načelniki milice so potem prepovedali aborovanja, zastražili ceste in pričeli izvrševati.

Izgredi brezposelnih v Londonu

Policija navallla na lažno množico, ki je zahtevala kruha

London, 21. okt. — Policija na konjih je snoči navallla na večjo množico brezposelnih delavcev, ki se je zbrala v bližini novega poslopja za mornarje, katerega je slovesno otvoril princ George, najmlajši sin angleškega kralja.

Ceste so bile okrašene, razstreljevalci so vihrale zastave, velika množica pa se je zbrala v bližini novega poslopja, da pozdravi prince. Med množico je bilo veliko brezposelnih, ki so, ko je prišel princ v svojem avtomobilu do poslopja, pričeli vzklikati: "Mi zahtevamo kruha", in "Proč z novim sistemom razdeljevanja podpore!" (Ta sistem, ki je bil nedavno uveljavljen, je reduciriral podporo brezposelnim za več odstotkov.)

Policija je sprvega posvarila nekega delavca, ki je stal v bližini železne ograje pred poslopjem in z glasnimi vzkliki zahteval kruha, naj utihne. On pa je ignoriral svarilo, nakar ga je akusala policija odstraniti s silo. Ko so brezposelni to opazili, so se vrgli proti policiji in pričela se je bitka. V akcijo je bila potem pozvana policija na konjih, ki se je zapodila med množico in pričela mahati s kolkami po glavah brezposelnih.

Predno je princ prišel, je grupa komunistov navallla na mornarsko poslopje, a je bila odbita. Komunisti so potem s kredo napisali na stene poslopja svoja gesla: "Mornarji stradajo" in "Hočemo kruha."

V bitki, ki je sledila, je bilo več oseb, med temi en policaj, ranjenih, trije izgredniki pa so bili aretirani.

Civilna vojna na Kitajskem
Sangaj, 21. okt. — Poročilo iz province Szachwan se glasi, da je v civilni vojni, ki jo vodi guverner Liu Wen-hui proti rebelnim, padlo krog sedem tisoč mož na obeh straneh v zadnjih par dnevih.

Še vedno ni prišlo do konca, da so postavile za pravice rudarskih stavkarjev. Načelniki milice so potem prepovedali aborovanja, zastražili ceste in pričeli izvrševati.

Še vedno ni prišlo do konca, da so postavile za pravice rudarskih stavkarjev. Načelniki milice so potem prepovedali aborovanja, zastražili ceste in pričeli izvrševati.

Še vedno ni prišlo do konca, da so postavile za pravice rudarskih stavkarjev. Načelniki milice so potem prepovedali aborovanja, zastražili ceste in pričeli izvrševati.

Še vedno ni prišlo do konca, da so postavile za pravice rudarskih stavkarjev. Načelniki milice so potem prepovedali aborovanja, zastražili ceste in pričeli izvrševati.

Še vedno ni prišlo do konca, da so postavile za pravice rudarskih stavkarjev. Načelniki milice so potem prepovedali aborovanja, zastražili ceste in pričeli izvrševati.

Še vedno ni prišlo do konca, da so postavile za pravice rudarskih stavkarjev. Načelniki milice so potem prepovedali aborovanja, zastražili ceste in pričeli izvrševati.

Še vedno ni prišlo do konca, da so postavile za pravice rudarskih stavkarjev. Načelniki milice so potem prepovedali aborovanja, zastražili ceste in pričeli izvrševati.

Še vedno ni prišlo do konca, da so postavile za pravice rudarskih stavkarjev. Načelniki milice so potem prepovedali aborovanja, zastražili ceste in pričeli izvrševati.

Še vedno ni prišlo do konca, da so postavile za pravice rudarskih stavkarjev. Načelniki milice so potem prepovedali aborovanja, zastražili ceste in pričeli izvrševati.

KUBANSKE JEČE NATRPANE Z JETNIKI

Prebivalstvo v pomanjkanju. Prosperiteto uživa le diktator, njegovi prijatelji in dobro plačana armada

Washington. — Če bi washingtonska vlada ne podpirala kubanskega diktatorja Gerarda Machada, bi bil že davno tebelni s trona. Mednarodna ženska liga za mir in svobodo poroča, da je na otoku edino diktator, njegovi prijatelji in pa dobro plačana armada, ki uživajo prosperiteto. Med ljudstvom pa je silna revščina in obup.

Vse ječe in trdnjave so natisnile s političnimi jetniki in opozicijskimi voditelji. Katerih se ni zasedla diktatorjeva roka, se skrivajo bodisi na Kubi ali so pobegnili v druge dežele. Diktator je pomoril že na stotine vodilnih nasprotnikov in delavskih voditeljev. To dni so bili zavratno umorjeni Gonzalo de Andrade in njegova dva brata.

"Informacije, ki jih liga prejema iz zanesljivih virov," se glasi njena izjava, "nas utrdjujejo v mišljenju, da je za takojšnje razmere odgovorna ameriška dominacija kubanskih financ in pa da je legalna Machadova vlada podpirana po silah v Washingtonu.

"Mogoče je ameriško ljudstvo še vedno mišljenja, da je bila rešitev Kube izpod španske dominacije l. 1898 plemenit projekt. Tisti izmed nas, ki smo v tosnih stikih s Kubo, smo pa prišli do prepričanja, da je prišlo mali otok s dežja pod kap," pravi tajnica ženske lige Ellen Star Brinton.

Mehiška država omejlja število duhovnikov

Guadalajara, Mehika, 21. okt. — Postavodaja države Jalisco je včeraj sprejela zakon, ki določa enega duhovnika na vsakih 50,000 prebivalcev, kar pomeni omejitve števila katoliških duhovnikov v tej državi na 56. Zakon je bil sedaj predložen guvernerju v podpis.

Glassford podal ostavko

Kot načelnik washingtonske policije se je aprl s sveznimi avtoritetami, kar je sedaj rezultiralo v resignaciji

Washington, D. C., 21. okt. — Brigadni general Pelham D. Glassford je včeraj podal ostavko kot načelnik washingtonske policije.

"Uvidel sem", pravi Glassford v pismu, v katerem namerava resignacijo, "da moja pozicija sluli položaju, v katerem se nahaja večje število drugih policijah načelnikov v Združenih državah. To se pravi, da mi pozicija nalaga velike odgovornosti, ne morem pa izvrševati svojih dolžnosti, ker me pri tem ovirajo druge sile."

Glassford ima za seboj burno kariero kot policijski načelnik. Sprl se je z Belo hišo in sveznim justičnim tajnikom, ko je slednji objavil poročilo v zvezi s evikljo vojnih veteranov iz kapitola. Justični tajnik je namreč v svojem poročilu, katerega je objavil predsednik Hoover, zatrjeval, da je bilo med bivšimi vojniki, ki so prišli v Washington zahtevati ispalilno bomo, veliko število kriminalcev in radikalcev, kar pa je Glassford sanikal. Postavil je na las Hooverja in tajnika Mitchella, ker je slednji v poročilu trdil, da je bila washingtonska policija brez moči in ni mogla zatreti izgrediv med veterani, valed tega so bile federalne čete prisiljene vstopiti v akcijo. Glassford je dejal, da je bila policija kos nalogi in da so bile federalne čete, ki so pričele poligati šotorišča bonuane armade, odgovorne za izgube.

"Kot sem organiziral policijski departament," pravi Glassford v svojem pismu, "na bati sposobnosti, da ne bi bil igrača političnih in drugih vplivov. Namera nisem mogel lavesiti, ker so me pri mojem delu vedno ovirali predstojniki. To je varok, da polagam resignacijo."

Glassford je bil imenovan za načelnika washingtonske policije, ko je njegov prednik major Henry G. Pratt resigniral, ker ni mogel ustaviti sločinskega vala, ki je rezultiral v večjem številu umorov v kapitolu.

Nov upor v kanadski jetnišnici

Jetniki zagrozili, da bodo ubili stražnike, ako bodo avtoritete podvplyl represivno akcijo

Kingston, Ont., 21. okt. — V jetnišnici v Portsmouthu je snoči apet izbruhnil upor. Jetniki so ujeli štirideset stražnikov in zagrozili, da jih bodo ubili ako bo vojaštvo, ki je bilo poslano v Portsmouth, podvzelo drastične korake, da potlači upor.

Jetniki kontrolirajo elektrarno, delavnice in kuhinjo. V jetnišnici je krog devaseto jetnikov in od teh jih je dvesto v revolti.

To je drug upor v tej jetnišnici. Zadnji pondeljek so jetniki prvič rebelirali in uprava jetnišnice je morala pozvati vojaške čete, ki so po večurni bitki zatrlje upor.

Italija se pripravlja na vojno

Rim, 21. okt. — Vlado glasilo je včeraj objavilo naredbo o ustanovitvi centralnega delavskega urada v ministarstvu za korporacije, kateremu je bila poverjena naloga, da zbere listo delavcev, ki so sposobni prevzeti mesta v munijskih in drugih tovarnah v slučaju vojne.

Tajfun v Indokini zahteval več človeških žtev

Pariz, 21. okt. — Poročilo iz Hanoijs, iz francoske kolonije v Indokini, se glasi, da je tajfun, ki je zadnje dni divjal ob obrežju severno od Quinhona, zahteval večje število človeških življenj in napravil ogromno materialno škodo.

VLADA PODPRLA VINOREJCE V KALIFORNIJI

Prejeli so posojilo \$1.500.000 od vladne finančne korporacije

Washington, D. C., 21. okt. — Včeraj je bilo naznanjeno, da vladna korporacija za rekonstrukcijo financ sledi zgledu sveznega farmakega odbora pri dajanju federalnih subvencij vinorejaki industriji. Objavljeno je bilo namreč poročilo o izdatkih korporacije za tretje četrtletje. To poročilo pokazuje, da dosedanja posojila, ki jih je naznala korporacija, znašajo \$1.500.000.

Zaeno s tem je bilo naznanjeno, da je Sun Maid Raisin Growers of California, ki je članica sadrune kombinacije kalifornijskih vinorejcev, prejela posojilo \$1.500.000. Dajanje subvencij vinorejcem je doslej spadalo v območje sveznega farmakega odbora. Skupne subvencije, ki so jih prejeli vinorejci od vlade, znašajo nad dvajset milijonov dolarjev; od te vsote je Sun Maid organizacija prejela pet milijonov.

Poročilo dalje pokazuje, da so plače uslužbencem in uradnikom korporacije ter upravnih stroški znašale \$6,012,790 v zadnjih osemih mesecih. Povprečni mesečni stroški korporacije so bili \$876,198. Korporacija je imela 30. septembra na svoji plačilni listi 189 uradnikov, katerih povprečna mesečna plača je znašala \$400. Od uradnikov prejema najvišjo plačo, \$12,500 na leto, Morton Bogus, glavni pravni svetovalec, in Lynn P. Talley. Člani direktorja prejajajo deset tisoč dolarjev letne plače vsak.

Pet držav dobilo vladno posojilo

Posojila tem državam is sklada korporacije za rekonstrukcijo financ znašajo dva in pol milijona dolarjev

Washington, D. C., 21. okt. — Države Nevada, West Virginia, Ohio, Minnesota in Virginija so včeraj prejela posojila v skupni vsoti \$2,500,000 iz sklada vladne korporacije za rekonstrukcijo financ, ki ga je kongres na svojem sednjem zasedanju določil za nasilčevanje brezposelnih.

Država Ohio je prejela \$448,750. To vsoto bo porabila za pobljanje bede v Youngstownu, Toledo in okraju Mahoning. Prejela posojila, ki so bila nakazana Ohio, znašajo \$4,500,472.

Minnesota je dobila \$655,376. Denar bo rabila za nasilčevanje bednih v dvajsetih okrajih in v enem mestu.

Nevada, ki je doslej prejela iz sklada vladne korporacije \$47,200, je sedaj dobila \$3,600.

Največjo vsoto, \$922,252, ki je bila včeraj nakazana, je prejela država West Virginia. Denar bo razdeljen med sedemnajst okrajev, ki so najbolj prizadeti radi depresije. Prej je država prejela vsoto \$653,891 za financiranje pomožne akcije.

Virginija je prejela \$603,346 v pobljanje bede v šestnajstih okrajih in dveh mestih. Prejela posojila, ki jih je ta država prejela od vladne korporacije, so znašala \$285,257.

Zopet eden magnat izvršil samomor

Chicago, 21. okt. — George M. Willetts, bivši podpredsednik klavniške firme Armour & Co., je včeraj skočil skozi okno enajstega nadstropja apartmanta hile na 442 Wellington ave. in se ubil. Njegova žena je povedala policiji, da njen mož še ni okrevail od poškodb, katere je dobil pri neki avtomobilski koliziji, kar ga je pognalo v samomor. Rekla je tudi, da je pogostoma govoril, da si bo končal življenje.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LITERATURA SLOVENSKE NARODNE PODPORNICE

Organ of and published by the Slovene National Support Society

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$1.00 per year; Chicago and Canada \$1.50 per year; foreign countries \$2.00 per year.

Single copies 10 cents. For the United States (except Chicago) and Canada 15 cents; foreign countries 20 cents.

Cable address: Prosveita, Chicago, Ill.

Advertising rates on application. Manuscripts will not be returned.

Published by Prosveita, 257-29 South LaSalle Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

No. 128

Prosveita is a weekly, published by the Slovene National Support Society, 257-29 South LaSalle Ave., Chicago, Illinois. It is published for the United States (except Chicago) and Canada \$1.00 per year; Chicago and Canada \$1.50 per year; foreign countries \$2.00 per year.

Father Cox in Roosevelt

Povedali smo že, kako se gospodje okoli katoliškega tednika "The Commonwealth" kregajo med seboj, kateri predsedniški kandidat je najboljši verem. Charles Willis Thompson, članar tega lista, je dognal, da je Thomas še najboljši kristjan, čeprav je socialist. Thompson je pozval katoličane, naj volijo Thomasa.

Med tem, ko so se tako kregali in menda se še kregajo glede vere treh kandidatov, so pozabili, da je bil takrat med predsedniškimi aspiranti tudi katoliški duhovnik James B. Cox iz Pittsburgha. Očka Cox, ki je vodil armado brezposelnih delavcev v Washington — na uro gledat — je bil kandidat stranke brezposelnih.

Danes ni več. Pred par dnevi je bilo v listih poročilo, da je father Cox obesil svojo predsedniško kandidaturu na klin. Ni bilo upanja, da pride v večini držav na glasovnice; torej je bila njegova kandidatura brez pomena. In ko se je Cox odpovedal kandidaturi, je pozval vse svoje pristaje v katoličane sploh, naj volijo Roosevelta, kajti ta je najboljši kandidat. Roosevelt je po veri protestant, in še goreč protestant ali kristjan ni, bolj mlačen, ampak fathra Coxu to ne briga. Roosevelt je najboljši!

All morda župniku Coxu kaj zamerimo? Ni ti malo ne. Saj smo vedeli, da bo tako; ves čas smo vedeli, kam pes taci moli. Javno je bilo, da je Coxova kandidatura navadna farasa; le maneuver za kalne. Župnik Cox je toliko časa vlek nezadovoljne katoliške delavce, da jih je srečno privlekel v demokratični tabor. Cox je trobil delavcem, da jih je kapitalizem osepil, da so 30 let kapitalistične poškodnosti in nemarnosti — nato pa jih je zavlekel v kapitalistično stranko, v tisto stranko, katero financirajo Young, Raabok — katero je financiral tudi propadli finančni car Inault — in drugi velebanjirji in veleamnatje v New Yorku! V tisto stranko, o kateri so Coxovi bratje v Kristu v uredništvu katoliškega tednika "The Commonwealth" zapliali pred par meseci, da se v glavnem po svoji platformi nič ne razlikuje od Hooverove republikanske stranke!

Father Coughlin, ki spet grmi v radio v Detroitu, da reformira in "popoljša" ameriški kapitalizem, tudi priporoča Roosevelta. Za časa demokratične konvencije je župnik Coughlin grmel, da je treba Krista v Belo hišo. Zdaj so vsi skupaj našli Krista v — Rooseveltu. Čudovito!

Kot rečeno: Coxu prav nič ne zamerimo, ker vemo, kam je spadal in kam se spada. Omenjamo pa to akrobatsko politiko ameriških katoliško-socialnih duhovnikov, teh "velikih prijateljev delavstva", le zaradi tega, da bodo naši čitatelji, ki so še mlačni katoličani, vedeli, kako gre ta reč. Da bodo videli in vedeli, da imamo prav, ko vedno trdimo, da vera — pa naj bo katoliška ali katere druga — ne igra nobene vloge v ameriški gospodarski politiki. Danes so ekonomski problemi v ospredju — morajo biti, če kdo hoče ali noče! — in religija se je umaknila daleč v ozadje, kjer je že od nekdaj njeno mesto.

Se nekaj je treba omeniti.

Al Smith, katoliški politični prvak v Ameriki in eden voditeljev kapitalistične demokratične stranke, danes agira za žida Lehmana, ki je demokratični kandidat za gubernerja države New York. Zvitji republikanci so pa nominirali za ta urad irskega katoličana Donovana. Ali je Smith v zadregi? Kaj se! Popolna se on na katoliškega kandidata in irskega rojaka! Njegovi ekonomski in politični interesi so na strani židovskega bankirja Lehmana in ta je njegov kandidat! Smithov verski bratec je njegov politični nasprotnik in njegov verski nasprotnik je njegov politični bratec. Vera naj se gre farbat v politiki in ekonomiji!

Tako gre ta reč — in drugače ne more iti. Edino za nezadovoljne delavce tega ali onega verskega izpovedanja hočejo ekstrat klobaso. Za katoliškega kapitalista, kot je Smith ali Raabok, je pravično, če glasuje za žida ali protestanta ali brezverca, ako imata skupne ekonomske interese — ampak katoliški delavec, ki je prav tak revež kakor protestantovski, židovski ali brezverski delavec, se ne sme brigati za skupne ekonomske interese vseh delavcev. Ne sme poslušati socialistov, ki hočejo vsem delavcem dobro, temveč mora voliti kapitalizem! (Nastavljanje v naslednjem številu.)

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Po svetu

Bridgeport, O. — Zadnjič sem poročal, da se še oglasim s pota. V Forest Cityju so delavke razmere pod nullo. Največji rov v okolici je že 8 mesecev zaprt. Torej se še kako morajo živeti. Več sem jih vprašal, kako se pride v Forest City, pa so mi rekli: "Kadar prideš do konca sveta, se ustavi, in tam bo Forest City." Ampak seveda ni tako. Mesto je kamenito, imajo pa v okolici lepe farme, na najlepšem prostoru v okolici pa ima društvo SNPS svoje pokopališče. Rojaki so dobri. Ratale postaja prijeten in ga morajo drugi nadomestiti. Seveda jih imajo še več, ki se zanimajo za napredek delavske mase. Trudi se jih več, kot družina Drasler, F. Zajc, Povhe in drugi.

Iz Forest Cityja smo šli z Ratalevo družino v Little Falls, N. Y. Tam je dosti zanimivega — največja zatvornica v kanalu na svetu. Dobe se tudi nad posvetom F. Petavca "Little Falls diamanti". Pred njegovo hišo je velik in zanimiv prepad. Tam sta si mladenič (bel) in indijanka deklet zvele življenje; skočila sta v prepad. Ako namene prilika katerega rojaka skozi Little Falls, naj se tam ustavi, kajti omenjene stvari so zelo zanimive. V okolici živi veliko naših farmarjev, katere smo tudi obiskali. Letina je bila dobra in farme so tam zelo dobre. Podnebje zdravo, kakor tudi voda. Bavljo se s vsemi prideletji, ker večina vse uspeva. 9. okt. zvečer smo imeli shod, na katerem smo ustanovili soc. klub s 27 člani in članicami. Kot so se izrazili aodrug, bodo število podvojili. Tako je tudi treba.

Od tam sem se podal v Gowanda, 230 milj od Little Falla. Tam živi dosti naših ljudi. Imajo dve društvi SNPS in svojo dom. Industrija: usnjarna, ki obratuje s polno paro, in tovarna za lim, v kateri je pa samo polovica zaposlenih. O napredku se ne morem preveč pohvaliti. Imajo napredne liste, ampak v večini vlada tam Glas Naroda, ki je skoro v vsaki hiši. Nima ugovorov, ampak je tako težko naročiti Prosveto ali Proletarca, ki zastopa njihove interese.

Pri vsem tem ima pa napredek v prid pokrova bodočnost, kajti ustanovili smo tudi tam soc. postojanko. V okolici je tudi nekaj naših farmarjev, ki se pa preveč ne zanimajo za politiko, mislim reči, za delavsko politiko. Moram se smejeti enemu, ki je rekel, da je tako najbolje kot je in bolje kot je bilo. Ta pa zna! Bog mu daj arefo, da bi kure dobro neke Hooverove prosperiteti jajca. Se vidi kaj človek čita. Drugače so rojaki tam precej dobri, izkoriščajo pa jih v usnjarni kot sužnje. Bojanec za delo je velika in se ne upajo govoriti o napredni stranki. Seveda je nekaj dobrih, ki se ne boje resnice; ti pa poskušajo sedaj s počitnicami. Zelo žalostno, ampak je res. V okolici je bila ravno trgatve, ker tam je grozdje doma. Ampak, če se prav dobro dela, ga mnogi ne bo mogli kupiti, čeprav je poceni.

Za delom tja nobenemu ne svetujem, posebno ne takim, ki ne morejo sebe krotiti, da bi ne izrazili svojega političnega delavskega prepričanja. Kajti "napačna" besedica jih vrti na cesto med druge, ki so tam in so že ali skoraj ta proces. Kdo je tega kriv? Sami smo, ker smo organizirani. Pa pravimo, da Slovenci smo bratje in ne vem kaj še. Naj se gre solit tako bratstvo in slovenstvo kot je v usnjarni v Gowandi. Pa se bo mogoče tudi tam posvetilo. Vseka reč do svoje meje. Zavednim pa: pojdite naprej! Prišel bo čas, ki bo obračunal s takim postopanjem.

Za časa moje tritedenske ture smo dobili precej novih naročnikov in podpore Proletarcu. Organizirani smo tri postojanke — Scanton, Pa., Little Falls in Gowanda, N. Y. Ne bom vsakega posebej imenoval, pač pa bva la vsem, ki so mi ali v enem ali drugem oziru na roko. Zelim vam obilo uspeha pri vašem de-

lu v prid delavske mase. In želim, da bi se zopet videli.

Tovarna, v kateri sem bil zaposlen, je pričela 10. okt. s obratom po 4 mesečni suspenziji. Odpriz je samo polovico tovarne s 12 odstotkov redukcije na plaah. Dela se samo tri dni na teden in dva moža na enem delu. Zato so odprli, da bodo teh par tednov pesek nam v oči metali. Par rogov obratuje, drugi še vedno počivajo. Plač skoro nič ni. V politiki je velika živahnost. Stare stranke in soc. so aktivne. 16. okt. je govoril v Martins Ferry v Elzane gledališču Jos. Shartz, kandidat za gubernerja na soc. listi za Ohio. Tam je klub šele organiziran in so hoteli dobiti James Maurerja, pa ni bilo mogoče.

V Bridgeportu bo zadnji shod 29. okt. ob 7. uzeveer. Govorniki bodo: Carlon Foltz in Robert Edwards, tajnik novega kluba v Martins Ferry. Po shodu bo plesna zabava, na kateri bodo igrali sinovi in hčere M. Toška in F. Berganta iz West Pointa, O. Zabave duševne in plesne bo dosti. Ker to je tik pred volitvami, posetite to priredbo od blizu in daleč. Pripeljite svojo mladino. Nastopil bo tudi pevski zbor s par pesmimi.

Mnogi mislijo, da je Bridgeport velika slovenska naselbina. Je mala, šteje nekaj nad 30 duš. Seveda se tudi tukaj vsi ne udeležujejo v delavskem gibanju, pač pa je večina na napredni strani; četudi ne spada jo v stranko, pa nas na en ali drugi način podpirajo. Tudi drugače gre delavska smer naprej. Upamo, da bo šla še bolje v bodoče. Ljudstvo se prebujajo dnevno in spoznava, da ni druge rešitve kot v soc. stranki. Zato pa tudi tukaj z vsakim dnevom dobiva več podlage. Seveda vsi nismo enaki, zato moramo pa drugi malo bolj delati, da gre stvar naprej. Saj z veseljem delamo, ker se zavedamo, da delamo pošteno delo — za osvoboditev zatirane delavske mase.

Joseph Snay.

Z gostovanjem v West Parku

Barberton, Ohio. — V nedeljo 9. oktobra je naše pevsko društvo "Javornik" gostovalo v West Parku, Ohio. Bili smo povabljeni, da sodelujemo pri njihni prireditvi. Odnosno pevsko in dramatično društvo "Danica" je priredilo koncert in igro. Ker je naš "Javornik" bolj majhen po številu, zato smo dobili še nekaj naših prijateljev petja in smo najeli avtobus, tako da se nas je tja pripeljalo 24 oseb.

V prvi vrsti se v imenu društva "Javornik" in ostalih naših gostov prav lepo zahvalim za vso gostoljubnost in postrežbo. Dan 9. oktobra nam ne bo šel kmalu iz spomina. V resnici smo se vsi prav dobro imeli med vami v West Parku.

Ko smo se peljali nazaj v Barberton, že pozno v noč, smo bili prav dobre volje. Naše leppe slovenske pesmi so se vrstile ena za drugo. Meni se še sedaj čudno vidi, kako da smo tako hitro prispeli nazaj v Barberton. Društvo "Danica" pa kličem: Le tako naprej v bratstvu in slogi, ker edino v slogi je moč in napredek vsake naselbine! Upam in želim, da bo tudi društvo "Javornik" imelo priliko izkazati Westpartanom gostoljubnost in postrežbo.

Joseph Gabrošek, tajnik.

Spominski dan rudarjev

Carlsville, Ill. — Kakor vsako leto, tako smo tudi letos počastili spominski dan, ki je posvečen spomini padlim premogarjem v Viridnu, Ill., kateri so postali žrtve v boju za svoje pravice pred 34. leti. Obenem je ta praznik določen v počast spomini pokojne rudarske boritelišce, znane "Matere" Jones, ki tudi počiva med rudarji v Mt. Olive, Ill. Nad njenim grobom se je čula pesem in govoril, in marsikatero oko je postalo solzno. Ako bi ona vstala in bi videla pred seboj 12 tisoč premogarjev zbranih krog sebe, kateri so sedaj organizirani v novi progresivni rudarski uniji, bi rekla, da je bil skrajni čas, da smo se iznebili njenega in našega največjega sovražnika, Johna Lewisa in njegovega hlapca Walkera.

Program je bil tale: Sprevoz iz mesta Mt. Olive na pokopališče ob 9:30 popoldne, na čelu lokalne zastave in godba. Prišli so iz bližnjih mest — Gillespie, Benson, Wilsonville, Stanton in Mt. Olive. Godba je zaigrala žalostinko, nato je najprej pela postavi na govornika gdnca. Jenny Borel iz Gillespieja. Nastopil je govornik L. E. Wilhite, okrajni superintendent carlinvillskih srednjih šol. Bendaka godba je zaigrala žalostinko, potem pa se je povorka vrnila nazaj v mesto. Sledil je odmor do 1:30.

Popoldanski program. Nastopilo je več govornikov. Prvi je govoril župan mesta Mt. Olive. V svojem govoru je omenil pomen današnjega praznika za premogarje. Nato je govoril D. C. Weil od B. E. F. Camp Neill, komandant za Springfield. Bil je eden najboljših govornikov na programu. Je veteran svetovne vojne in se je udeležil tudi pohoda v Washington z "Bonusno armado", katero je na Hooverja usmerila pehota infanterije in kavalerije razpršila ter uničila njihova borbna avtoriteta proslavljena svigusta. Webi se je izrazil, da je vedno na raspolago premogarjem, kadarkoli ga potrebujejo. Omenil je, da se je prejšnji dan udeležil stavčarskega pohoda pri rovu št. 58, last Peabody Coal kompanije, v Taylorville. Priletela je bomba solzavica in on jo je prestregel ter jo vrgel nazaj v milničike ter jih tako razgal na vse strani vetrove. Ti milničiki so najeti pobalini v starosti 16 do 30 let. Nekateri so pustili očesa v srednjih kolah, pa so se prijavili za to delovno delo, katerega vrolo pred vami.

jem in za katero dobijo plačilo, po \$4 na dan.

Nastopil je tudi Tom Tippet, profesor z brookwoodskega delavskega kolegija v New Yorku. Govoril je precej dolgo in razjasnil sedanjí gnili vladajoči sistem ter republikanski in demokratiški stranki, ki sta obe enaki. Dejal je, da ne bo prav nič boljše, če pridejo na površje Jemokratji. Povedal nam je iz svoje preteklosti, da je nekdo bil tudi on premogar in njegova žena je bila premogarjaki staršev. Dejal je, da bo vedno stal na strani delavske in zagovarjal njihove pravice.

Tako je bil zaključen spominski program. Naša dolžnost, dolžnost vsakega delavskega delavca štrom sveta je, da se združimo v eni veliki politični organizaciji, ki je socialistična.

Louis Mahkovic.

Pobit v jami — kaznovan!

Forest City, Pa. — Dne 3. oktobra je bil tukaj pri nočnem delu poškodovan neki premogar v jami. Od 3. do 15. oktobra se ni delalo v dotičnem rovu, na 15. okt. pa so obnovili obrat. Med tem časom se je omenjeni rudar posrdil, da je 15. okt. prišel apert na delo, toda boss ga je za kazen, ker se je polkodoval v jami, poslal domov še za šest dni, z motivacijo, če bi stal na drugem mestu, da ga ne bi polkodovalo!

Zakaj se danes tako postopa s delavci? Zato, ker niso strženi. Omeniti moram, da tukaj še eksistira — na papirju — Lewi-sova unija. Komentar nepotreben. — Cmn.

Nastopil si paradiš

Witwatke. — Judnič je povzročil mnogo razburjenja potom opisovanja svojih vtisov in doživljanj v sovjetski Rusiji. Povečini vsi dopisniki so ga ostro kritizirali, nekateri pa zagovarjali, da si bilo ne eno ne drugo na mestu.

Judničev opisovanje razmer v Rusiji je predstavljalo samo neposredne vtise, povzročene v njegovem pojmovanju potom dogodkov, ki so se odigrali naravnost pred njegovimi očmi. On se ni poglajljal v proučevanje političnih, gospodarskih, moralnih ali kulturnih razmer delala in tudi ni pisal, ali aktualni pisat kritike, ali pa dati svojemu opisu značaj zaključnih udeležitev, o nečem, kar je še povrnjo videl in razumel.

Dotični dopisniki, ki so Judničev opisovanje kritizirali in brezporojno obsojali, spajoč pač med ljudi, kateri ne morejo prenesti nikake kritike in kateri Rusijo najmanj razumejo; oni spajo med tiste nepopolne in idealiste, kateri smatrajo vsako kritiziranje sovjetske vlade za sročin. Seveda ima tudi ta napaka, ali bolje, slabost: svojo dobro stran, ker pač jasno piča, s kako ljubeznijo vsajjo nekateri ljudje na deželi, katera je položila temelje novemu družabnemu redu ter premagala stoletno namadnjajstvo in najstarejšo sužalno na svetu. Ta velika ljubezen do delavske republike pač jasno piča, s kakim hrepenjenjem se usirajo danes milijoni proletarcev na deželo, kjer se bori za oblojemo delavstvo proti sedanjim ostankom črne reakcije in proti silnim zaprekom, kateri se jim še vedno stavljajo na poti do spolne zmage.

Torej, tem, da ne dovolimo nikake kritike, da smatramo vse kar se vrli v Rusiji, karkoli počne sovjetska vlada, breshtbno in breshtbno, nikakor ne koristimo delavski državi, še manj pa delavski gibanju vobče.

Judničev opis ne razburja niti najmanj mislečega človeka, pa če je tudi še tako strahoten sovražnik delavske vlade in njenega gladnega sistema. Kakor tudi, Judnič je podal samo neposredne vtise, ki jasno prikazuje, da ni videl ničesar izven tega, kar se je godilo neposredno pred njegovimi očmi, kar je tudi razumno opoizoval.

On je skušal priti do zaključkov in podlagi teh opazovanj, ni našel vzrokov za te ali one stvari, niti se ni vprašal, kaj je bila ta Rusija pred 10. leti, ali se aline boje in naprejala ali se je revno, nosta, ločeno premagati. Judnič si je s tem odhodom našel svojo Rusijo, ki katere je potem preveč pričakoval in odtod njegovo veliko razočaranje. Pri prenojanju (Društvo št. 3. stran.)

O zločinskem tipu

Vprašanje, da-li se da po potezah obraza razbrati človekov značaj, je znanost zanimala že davno, zlasti pa od časa, ko je Lavater l. 1770. izdal svoje znamenito delo "Fiziognomične študije". Določne opore za to ugotavljanje značaja v samih zunanjih potezah seveda nimamo. Ljudje s prijetnim obrazom nikakor niso vedno prijetni po značaju in narobe, to ve vsakdo.

Sloviti italijanski kriminalist Lombroso je v svojem glavnem delu, ki je izšlo 1890., trdil, da živi poseben zločinski tip. Po njem imajo vsi pravi zločinci celo vrsto telesnih znakov, ki jih karakterizirajo neodvisno od njihovega socialnega in drugega položaja. Ti znaki so pred vsem tako zvani degeneracijski znaki, n. pr. abnormalna oblika lobanje, "bežeče" čelo itd. Po Lombrosu imajo tatovi v splošnem zelo gibljene obrazne poteze in roke, majhne, negotove, čisto skilaste oči, krive ali tope nosove. Morlici imajo leden, strm pogled, močne čeljusti, široka lica itd.

Te trditve so zlasti nemški učenjaki že davno zavrgli. Berlinski jetniški zdravnik dr. Baer je n. pr. dokazal, da nahajamo ta degeneracijska znamenja čisto tudi pri navadnih ljudeh in določnih zločinskih tipov ni. Vsak izkušen kriminalist ve, da dela zločinec na zunaj čisto prijeten vta, da, marsikakšen zločin je bil že mogoče samo na podlagi zločinevega prijetnega obraza. Spomnimo se samo na poklicne sleparje; ženične sleparje itd.

Bo pa zločinski specialisti, ki si utegnejo izdelati svoj "tip", n. pr. žeparji, ki kažejo neke posebne znake v obrazu in na rokah. Sploh so roke za karakterizacijo človeka morda važnejše nego obraz, ki se da spreminjati s vsakovrstnimi sredstvi.

Staranje in smrt

Organizmi umirajo iz različnih virov. Če je vzrok sunanji, n. pr. bolezen, označujemo smrt za patološko. Njeno nasprotje je naravna ali fiziološka smrt. Znanost se za smrt sama ne zeli manj zanimati nego za dogajanja in spremembe, ki se kažejo na organizmu pred smrtjo in ki povzročajo smrt, naravno smrt: staranje.

Organi se starajo, ker se starajo njih posamezne stanice. Stanice so, kakor znano, specializirane za najrazličnejše naloge. Naša diferencija pa je vzrok, da smorejo vrtni svoje delne naloge, a da so nesposobne za trajno življenje. Stanice se tako rekoč obrabljajo in smrt je plačilo za dovršenost njih posameznega delovanja.

Zanimivo je, da se je posrečilo gojiti stanice izven organizma v primernih hranilnih, ne da bi pokazale najmanjšega znaka staranja. Za stanice starost in smrt torej nista nujna posledica življenja. Stanice, ki prihajajo tu v poštev, seveda niso visoko diferencirane. Ker je življenje osredotočeno vse v stanicah, morajo biti nekateri, ki vidijo smrti. To so nediferencirane klične ali spone stanice, iz katerih nastajajo nova bitja. Tudi enostanična bitja, pri katerih so vse življenjske funkcije, kakor gibanje, prebava, sprejemanje dražljajev itd., združene v eni sami stanici, staranje in smrt sta nujni uredbi, ker nastajajo iz njih nova bitja z nesporno, preprosto delitvijo.

Aforizmi

Svoje zlobe se ni še nihče kmal, ker ni nikdar priznal, da je bil v resnici zloben.

Človek je najbolj ljubeznjiv v sovraštvu, v postrvovanosti ga pa ta talent popojnoma za post.

Močni so si vedno lastni privilegiji, da smejo biti krivljeni. Človek najraje dokazuje s pestjo.

Iskrene besede navadno nihče noče razumeti, toda ne zato, ker nekateri zamenjajo iskrenost z nesramnostjo, nego zaradi tega, ker smatrajo vsako iskreno besedo za nesramnost.

Ljudje so pač še vedno tako neumni, da se lahko norčujejo iz njih največji norci.

Molčati o umetnosti bi bila večja umetnost, kot je tisti, o kateri se toliko prepirajo.

Človeška pamet ne seže dalje kot do spoznanja, da je človek nesposobno bitje, se pravi, da je razumno bitje samo v toliko, da ne more nikdar iskreno priznati, da ni razumno.

A človekom, ki ga sovražila, se vedno bolj peča, kot pa s tistim, ki ga ljubi.

Neresljivo je vprašanje, kako bi se države oboroževale brez razorožitvenih konferenc.

Najbolj cenjena "vršina" je, če spretno dokazuje svojemu bližnjemu, da je slabši od tebe ter ga poniža.

(Nastavljanje v 1. kolonu.)

stične kandidata, ki so slučajno njegove vere ali ki jih katoliški duhovščina priporoča kot "katoliške kandidata".

Vesti iz Jugoslavije

(Glavna poročila iz Jugoslavije)

RAZSODBA V BEOGRADSKEM PROCESU

Večina oproščena, univ. prof. dr. Jovanović 1 leto zapora

Ljubljana, 5. okt. 1932.

1. okt. je bila v državnem sodišču za zaščito države razpisana razsodba v procesu proti univerzitetnemu profesorju in vodilni arabske zemljoradniške stranke dr. Dragotjub Jovanoviću in njegovim soobtožencem. Strije obtoženci so bili kaznovani s kaznimi kaznjami, vsi drugi pa so bili oproščeni vsake krivde in taji izpušeni. Dr. Dragotjub Jovanović je bil obsojen na 1 leto strogega zapora in izgubo državne službe. Ker je v zaporu že 4. maja meseca, bo sedel v zaporu še kakih 7 mesecev. A profesor na univerzi ne bo več, dožle bo ta režim. Jaka Davidov je bil obsojen na štiri mesece strogega zapora. Miodrag Miletić na pet mesecev strogega zapora (pogojno) in Petar Popović na šest mesecev strogega zapora. Dasi so vsi obtoženci priznali, da so osnovali tajno stranko kot daljnjavje razpisane stranke, dasi so delali z brošurami in tajnimi sestanki proti sedanjim državnim ureditvi in so tudi priznali, je obsodba izredno mila. Ali na kaže to respekt pred obsežno opozicijo, diplomatsko poteto sodišča, ker ne mara razburjati opozicijskece? Ali pa viera Jovanovičevega delovanja ne gre jemati tako resno?

Tudi Zagreb ima proces.

One 4. oktobra se je pričela v Zagrebu sodna razprava soper likasanta Vojislava Katanića in nakarja Sabana Sipanovića zaradi njunega napada na odvetnika dr. Mileta Budaka. Oba obtožbenca priznavata, da sta sodelovala pri napadu in tolka po Budaku, zanikata pa, da bi bila uderila Budaka po glavi. Zastika ne prič pa so potrdile, da sta obtožbenca tolka dr. Budaka tudi po glavi in mu prizadela rane, zaradi katerih se je dr. Budak umrl na mesec dni. Razprava je pa nadalejevala še kak dan ali dva, nakar bo razpisana ta ta razsodba. Tak proces, kjer gre za napad na opozicijskega človeka, gre naglo od rok.

Sedem milijard kmečkih dolgov

Kmetijsko ministarstvo je zadnje mesece zbiralo podatke o dolgovih, ki jih imajo kmetije pri denarnih zavodih, pri posameznikih in v zadrukah. Dozle je imeli dolgov podatkov že za 87% vseh občin v Jugoslaviji. Če te številke kažejo, v kako velike dolgovne so naši kmetije. Po teh le zbranih podatkih je kmečkih dolgov v državi za 6 milijard in 72 milijonov Din. Če pristoječe dolgov tistih 13% občin, kjer popis še niso končali, lahko mirno trdimo, da imajo kmetije v državi za 7 milijard Din dolgov. To je strahotno visoko število.

Koliko znašajo dolgov po posameznih banovinah? (Upoštevamo seveda samo že zbrane podatke!)

V primorski banovini.....	666.9
dravski.....	1044.8
savski.....	958.3
dunavski.....	1805.4
teski.....	406.9
moravski.....	301.8
varlarski.....	197.2
drinski.....	601.0
travski.....	292.8

Največ dolgov imajo torej kmetije v dunavski banovini, kamor spada del Srbije, Banat, Bačka, torej kraji, kjer zori največ žito. Druga pokrajina po višini kmečkih dolgov je dravska banovina, Slovenija, kjer imajo kmetije 1 milijardo 44 milijonov Din dolgov. Je pa seveda dunavska banovina mnogo obilnejša od Slovenije in je kmečka Slovenija sorazmerno bolj zadolžena od dunavske banovine. Kmečki dolgov v Sloveniji znašajo nad eno sestino vseh kmečkih dolgov v državi. Banovine pa imamo v državi devet, od teh je Slovenija najmanjša. Najbolj torej slovenskega kmeta davki, ki se iztekajo proti jugu.

Primorska banovina (seveda) Spiti ima kmečkih dolgov 666 milijonov, vendar pa je najbolj obremenjena. Tamkaj je vsak hektar obdelane zemlje zadolžen za 611 Din! V Sloveniji pa je

vsak hektar obdelane zemlje zadolžen za 5303 Din! To sta dve pokrajini, katerih obdelana zemlja je najbolj obremenjena s dolgi. Po drugih banovinah se giblje obremenitev vsakega obdelanega hektarja zemlje od 900 do največ 2870 Din. Iz tega je torej razvidno, da je slovensko kmečko prebivalstvo najbolj zadolženo v državi (poleg primorske banovine).

V slovenske kmetije so se začeli davki, ki jih kmetije ne zmerejo, prideti nimajo nobene cene — in tako lezejo kmetije v dolgovne, njih polja so "vknjižena", na njih leži dolg, ki so si ga nakopali in ki se ležejo vani, ker morajo plač vsaj živila.

Od 6 milijard kmečkih dolgov v državi odpade 2 milijardi 680 milijonov Din na dolgovne pri posameznikih, 3 milijarde 382 milijonov Din pa na dolgovne v denarnih zavodih in zadrukah.

Tako je torej v jugoslovanskim kmetom: vsak hektar obdelane zemlje je obremenjen s 5-300 Din dolga!

Lepa naša domovina!

NOVE KNJIGE

Novela o Vojvodini

Beograjska založba "Nolit" spada brez dvoma med najboljše založbe v državi. Že nekaj let z vso pričnostjo seznanja svoje čitatelje s svetovno sodobno prozo, ki jo izdaja v dovršenih prevodih in lepih izdajah, kakršnih srbski knjižni trg pred Nolitom ni poznal. Izdala je prevode avtorjev: Andre Billauna, Uptona Simiclarja, Haka Babelja, Sinclaira Lewisa, Sijina Sireuvela, Remarqua, Jacka Londona, B. Travena, Rudolfa Brauna, Ernesta Glasnerja, Ludwiga Rennsa, V. G. Calderona, E. E. Kische, Ericha Kästnerja, Alberta Londresa — pred mesecem dni pa je založba Nolit izdala prvo knjigo originalnih novel pisatelja in pesnika Jovana Popovića, urednika beograjske revije Stožer. Nolit je namreč sprejel v svoj program tudi izdajanje originalne proze. Pri vseh svojih knjigah pa se osira s umetniško kvaliteto in socialno vrednostjo. Zato je založba s svojim dosedanjim delom storila več kot tiste založbe, ki izdajajo knjige brez notnega programa s ednim ciljem: uspeti trgovsko na knjižnem trgu.

S prvo knjigo originalne proze (Jovan Popović: Red mora biti, 13 novel iz Vojvodine) nam je Nolit predstavil novelista Popovića, ki ga poznamo kot treznega esejista in urednika mesečnika "Stožer". Doma je iz Velike Kikinde, pa dobro pozna življenje vojvodinskih mest, purgerje in delavce, prite in apotekarje, vzvodnike in trgovčice. Nekaj teh črtic, ki jih je zbral zdaj v knjigo, je objavil že poprej v raznih revijah. Nekaterim se pozna, da so odlomki iz zasnova, ki ni samo reporter, marveč ob vsaki stvari išče tudi za vzrokom. Zato je uspelo Popoviću, da je v svojo revijo vojvodinskih tipov in njih usod zajel precej strani vojvodinskega življenja. In naslikal jo je precej drugače kot tisti avtorji, ki so jo opisovali s slepo ljubeznijo. Popović ljubi Vojvodino odkrito, zato jo riše brezobzirno, čeprav včasih boli. Novela so stvarna poročila in visoke umetniške kvalitete.

Novela je ilustriral hrvatski slikar Hegedušić. Rabe niso zgolj ilustracije, te riše tekst izpopolnjujejo in so umetniške zase!

Te dni je Nolit izdal novo knjigo "Sama" ameriške pisateljice Agnes Smedley.

To je že tretja knjiga Noletove založbe, ki govori o ženi na drugačen način, kakor smo navadno čitali o nji. V Baillonovi "O neki Mariji" smo čitali zgodbo žene s prirodnimi instinkti življenja, ljubezni in materinstva, a ki jo družabne razmere neizogibno puhnjejo v praelno prostitucijo. V Braunovi knjigi "Dekle za pisalnim strojem" pa beremo o pisarici

ki delavki, izkoriščani kot delovna sila, izpostavljeni nevarnosti izkoriščanja kot žena, ki pa se sponzarje prebije do spoznanja, kod drži prava pot iz teh krivic. Delo Smedleyeve "Sama" (originalni naslov: "A Daughter of the Earth") pa je eden redkih, popolnoma avtentčnih in smelnih dokumentov o ženi, ki ga je napisala ženska: Velika danska pisateljica Karin Michaelis je s polno pravico rekla ob tej knjigi: "Če bi moj glas odločal, bi morala dobiti Nobelovo nagrado. Agnes Smedley. Se nikoli nobena žena ni zaslužila te nagrade za posamezno delo tako, kot bi jo zaslužila Smedley za svojo "Sama". — V tem delu se razvija pred čitateljevimi očmi življenje žene, rojene na majhni farmi na amerškem zapadu. Sama, brez pomoči, brez orožja se bori za življenje, za vsak korak naprej, za kruh, za obvarovanje svojega ponosa, za neodvisnost s strani moške nadvlade, za svobodo svojega čutenja in človeka sploh. V vsej tej borbi je zmerom sama. Težke dneve svoje "sončne mladosti" preživlja v pomaganju, služi si s težkim delom kruh in doživlja prvo veselje ljubezni do moža, ki pa se kmalu razkrije kot človek, ki gleda na ženo kot podrejeno stvar, kakršno ustvarja ta družba. Toda Agnes je nova žena, ki hoče biti enakovredna s moškim ter stavi z njim v isti vrsti v boju za ves svet, ne več sama, marveč kot člen velike delavke množice. In tako se ta velika samospoved končava s mirno, iskreno izjavo človeka, ki je spoznal svet in spoznal pot: "Zrem preko vode in premišljam: Marsikaterikrat se mi je zdelo, da bi bilo bolje, da bi me vodila pot v morje. A zdaj sem si izbral drugo pot. Umreti bi utegnilo biti lepo. A jaz ne spadam med nje, ki umirajo zaradi lepote. Jaz spadam k tistim, ki umirajo iz drugih razlogov, umirajo od siromastva, žrtve bogatstva in moči, bojovníki za veliko stvar. Nekateri mro od razočaranja v veliki ljubezni. A za večino nas izvirajo iz razvalin zemeljskega potresa novi vrelci življenja. Ker mi pripadamo zemlji in za njo se borimo."

Knjigo je prevedel Bogomir Herman. Oprema knjige izredno lepa.

Mile Klopčič.

Nemiri med brezposelnimi in policijo

Akron, O. — Alex O'Lari,

brezposelni delavec, je bil ustrežen v hrbet, policaj Emery Davis pa močno pretepen v nemirih, ki so nastali, ko je krog 300 delavcev pričelo nositi nazaj v stanovanje pohištvo neke družine, ki je bila vršena iz hiše.

Davis pravi, da je skušal aretirati O'Larija, ko je slednji skušal govoriti. Ustrelil ga je, ker ga je napadel in se ustavljal aretaciji. Zdravniški pa pravijo, da je bil O'Lari ustrežen v hrbet. Po streli je hnočica navadila na policaja in ga močno pretepla.

GLASOVI IZ KASELBIN

(Nadaljevanje s 2. strani.)

nju razmer ni skušal biti pravičen in dosleden, temveč je dal duška svojemu razočaranju — to pa so posledice nesmiselnega, brezmejnega hvalisanja ameriškega komunističnega časopisja, katero neče priznati niti možnost, da so tudi v Rusiji mogoče velike napake, še manj pa, da so absolutno neizogibne, kakor so neizogibne v vodstvu industrij in gospodarstvu najvišje razviti kapitalističnih držav, kjer delujejo na podlagi dolgoletnih izkušenj. Zadnje velja seveda za napake v tehničnem oziru.

Vzemimo posamezne točke Judničevih pritožb. Kongestija na vlakih, v trgovinah in v mestih, na cesti ali v uradih. — Kaj to meni? Predvsem vidimo, da v A Rusiji ni mrtvila, kakor ga poznajo kapitalistične države. Vlak, ki so prenapolnjeni, na ulicah vlada živahno vrvenje, uradi so prenapolnjeni, trgovine polne kupcev, tudi brez potrebnih zalog. Ljudstvo ima denarja dovolj, toda primanjkuje pa potrebnih. V Ameriki, kakor tudi v vseh drugih kapitalističnih državah je baš obratno: Preveč blaga in vseh vrst izdelkov, toda nihče ni denarja, da bi to kupil. V ruskih mestih najdemo natrpna stanovanja. Tovarne rastejo iz tal ko gobe po dežju; tisoče delavcev potrebujejo na vseh straneh, toda za vse te mase ni potrebnih stanovanj. V kapitalističnih deželah najdemo povsod tisoče praznih stanovanj, medtem ko živi tisoče družin v blojih ali pa so vršene popolnoma na ceto.

Spekulacija še vedno ni zatrla v Rusiji, to smatra Judnič za velik greh, ne razume pa, da mora sovjetska vlada in z njo ruski narod še sedaj trpeti za posledicami nemiselnega reda, ki je vladal skoraj stoletja v tej deželi. Iz vrat propadlega plemstva in buržoazije, iz vrat slojev torej, ki so imeli zlate čase pod carsko vlado, se je rekrutirala posebna vrsta ljudi, kateri nečejo opravljati poštenega dela, kateri se poslužujejo vseh erestev, da živijo na račun drugih. Spekulacija z dolarji. Razmere še niso urejene; ves svet je nasproten delavski vladi in to povzroča nenormalne razmere posebno na denarnem trgu. Te nenormalne razmere pa služijo sebičnemu in lopovom, da se preživljajo na račun drugih. Razmere stvarjajo zločince, razmere pa obenem silijo gotove ljudi, da vršijo protipostavna dejanja, oziroma jih v to zapeljavajo.

Brezposelnost in rascapane ljudi je videl J. v Rusiji. Da, imed 160 milijonov ljudi se bo vedno našlo tisoče takih, kateri se bodo na vse načine skušali otesati poštenega dela in zaslužka. Te vrste ljudi prihajajo iz vrst nekdanjega lumpenproletariata, katerega so potisnili v to stanje prejšnje, neznane razmere in ubile v mnogih ljudeh vsak čut

poštenja, posebno pa vsak čut moralne odgovornosti napram družbi kot celota. Take stvari se bodo pojavljale v vsaki bodoči socialistični državi, ker vsaka, tudi najpopolnejša socialistična vlada bo morala računati s človeškimi razvalinami, kot dedščina prejšnjih krivičnih razmer.

In glavno, česar Judnič ni upošteval, je to-le: Kaj je bila Rusija pred 10. ali 12. leti? Razvalina! Vojna; revolucija in protirevolucija, kasneje pa še strašna suša in lakota — vse to je vrglo deželo v tako strašen gospodarski položaj, da predstavlja vse to, kar se je v teh kratkih letih doseglo, pravcati čudež.

Že pred svetovno vojno so bile ruske industrije v slabem stanju. Zastareli stroji, zastala tehnika, nesposobnost odgovornih čimteljev, vrhu tega pa še vstranska korupcija. V teku svetovne vojne so se te razmere še poslabšale in za časa protirevolucije so belogardisti uničili večino tudi teh slabih industrij. Znano dejstvo je, da so bili skoro vsi premogokopi poplavljeni s vodo ali pa stroji z dinamitom porušeni. Belogardisti in druge protirevolucionarne tople so razdejali 3800 železniških mostov, razstrelili železniške predore, uničili oljne vrelce in vse naprave, požgali tovarne ali stroje z dinamitom razdejali. In v ta kaos naj spravi nova vlada red v kratkih letih in ustvari iz razvalin nekaj novega — novi red, novo življenje!

Toda vseh vsem tem zaprekam je sovjetska vlada izvršila čudeže, izvršila je toliko, da stoji pred temi uspehi kapitalistični svet poln začudenja. Petletni načrt je predstavljal nekaj tako ogromnega, da so modri ljudje smatrali izvršitev tega načrta kot nekaj nemogočega, toda načrt je bil dosledno izveden in to ne v petih, temveč v štirih letih.

Toda koliko trpljenja in pomanjkanja je moralo rusko ljudstvo prenašati zaradi tega. Pet let stradanja, pet let pomanjkanja najprimitivnejših življenjskih udobnosti, pet let obupavanja in dvomov in pet let boja proti zahtevam ljudstva, da se mu nudi vsaj deloma pošteno življenje.

Stalina in njegove pristaje so obsojali in jih obsojajo še sedaj, češ: Zakaj naj bi sedanja generacija irtvovala vse za bodočo, zakaj bi mi, ki smo si izvojevali svobodo, ne smeli uživati nekaj dobrin življenja? Toda vodilni močje so se zavedali enega dejstva, ki je bilo merodajno, in to je: Ako ne zgradimo svojih industrij, ako se ne dvignemo gospodarsko potem lastnih moči, ako se vsestranoko ne pripravimo, bo prišel dan, ko bodo deželo poplavlile armade kapitalističnih dežel in naša vrgla nazaj v stare suženjske razmere.

Danes je Rusija nepremagljiva, nepremagljiva pa je, ker je vlada trdno vstrajala pri izvedenju petletnega načrta. Sedaj ne potrebujejo več tujega žita ne tujih poljedelskih strojev ne tu-

Slovenska Narodna

Ustanovljena 8. aprila 1904

Podporna Jednota

Inkorp. 17. junija 1907
v državi Illinois

567-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tel. Rockwell 4944

GLAVNI ODBOR S. N. P. J.

UPRAVNI ODBOR:
VINCENT CANKAR, predsednik.....5687 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRED A. VIDER, gl. tajnik.....5687 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
BLAS NOVAK, tajnik bol. oddelka.....5687 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN VOORICH, gl. blagajnik.....5687 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FILIP ODINA, upravitelj glasila.....5687 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN MOLEK, urednik glasila.....5687 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ODBORNIKI:
ANDREW VIDRICH, prvi podpredsednik, 609 Russell Ave., Johnstown, Pa.
DONALD J. LOTRICH, drugi podpreds., 1937 S. Trumbull Ave., Chicago, Ill.
JOHN J. ZAVERTNIK, gl. zdravnik.....3724 W. 20th St., Chicago, Ill.

GOSPODARSKI ODBOR:
FRANK ALESH, predsednik.....1124 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.
JOHN OLIP.....1408 S. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.
JOSEPH SISKOVICH.....16118 Huntmore Ave., Cleveland, Ohio.

POROTNI ODBOR:
JOHN GORSEK, predsednik.....414 W. Hay St., Springfield, Ill.
ANTON SULAR.....Box 27, Atma, Kans.
JOHN TROHL.....Box 257, Strabane, Pa.
FRANK PODOBJ.....Box 61, Park Hill, Pa.
FRANCES ZAKOVSEK.....1016 Adams St., No. Chicago, Ill.

OKROŽNI KASOPNIKI:
GEORGE SMREKAR, prvi okrožje.....127 Main Ave., W. Alliquippa, Pa.
JOHN LOKAR JR., drugi okrožje.....1198 E. 170th St., Cleveland, Ohio.
FRANK KEUN, tretje okrožje.....Box 658, Chisholm, Minn.
JOSEPH BRATKOVIČ, četrto okrožje.....R. 5, Pittsburg, Kans.
FRANK KLOPČIČ, peto okrožje.....Star Rt. 4, Box 31, Cle Elum, Wash.

NADEŽNI ODBOR:
FRANK KAITZ, predsednik.....5687 S. 24th St., Chicago, Ill.
ALBERT HRAST.....1016 W. Pierce St., Milwaukee, Wis.
FRED KALGAT.....35 Central Park, Park, Ill.

POPOB—Korrespondenti v glavnih oddelkih in vseh okrožjih, ki so v tej listi, so vsi člani odbora. Če imate kakršnokoli predlog, ki ga želite objaviti v tej listi, ga pošljite na gl. uredništvo. Če imate kakršnokoli predlog, ki ga želite objaviti v tej listi, ga pošljite na gl. uredništvo. Če imate kakršnokoli predlog, ki ga želite objaviti v tej listi, ga pošljite na gl. uredništvo.

Če imate kakršnokoli predlog, ki ga želite objaviti v tej listi, ga pošljite na gl. uredništvo. Če imate kakršnokoli predlog, ki ga želite objaviti v tej listi, ga pošljite na gl. uredništvo. Če imate kakršnokoli predlog, ki ga želite objaviti v tej listi, ga pošljite na gl. uredništvo.

Mooneyjev slučaj pred veleporoto

Zašiljan bo Callicotte, ki pravi, da je on nevede položil kovčeg z bombo na ulico

San Francisco. — (FP)—Mooneyjev obrambni odbor bo skušal ponovno prinesiti Mooneyjevo zadevo pred veleporoto. Deluje na tem, da veleporoto zasliši Paula Callicotteja iz Portlanda, Ore., ki pravi, da je bil on tisti, ki je nevede položil kovčeg z bombo na Market Streetu v San Francisco leta 1916 in da je bil v to stvar najet po neki neponatni obozi.

Obrambni odbor ga je privedel v San Francisco, kjer čaka na zaslišanje kot protivojlovna prič. Policijski kapitan Coff, ki je bil aktiven v omrežju Mooneyja, pravi, da je Callicotte "nič drugega kot publicitetski lakotični stvar." Distriktni pravdnik Brady, ki je prepričan, da sta Mooney in Billings nedolžna, je rekel, naj to dožene ali ovrže veleporoto.

Brady je aktiven, da privede Callicotteja pred veleporoto. Pravi, da bo dal priliko katerikoli priči, da pobija ali zagovarja Callicottejevo izjavo.

Denarja ne primanjkuje

Washington. — Denarja je več kot toba, vsaj Stric Sam nima nobenih potežok pri namemanju ponajl. Ko je te dni zvezni zakladničar naznanil, da bo vlada izdala bondev za 450 milijonov, ki bodo dozoreli čez štiri leta in pol ter nosili 3% obrest, je bil department skoraj gnut s ponudbami. Več dni pred izdajanjem bondev je bilo vladni ponudbenih osem milijard 300 milijonov dolarjev ali 18-krat več kot je potrebovala.

Vselej kadar vlada laže posojilo, to je izda bonde, se denar mahoma privlači iz skrinj. Denarnezi zadnje čase posebno radi vlagajo v zvezne zadolžnice, ker so proste davkov, kar je v korist bogatašem.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Frank Podboj, Parkhill, Pa.—Vest je bila objavljena v "Domacem drobku" dne 7. oktobra na tretji strani.

50-letnica socialistične administracije

Commentry, Francija. — To mesto z deset tisoč prebivalstva v osrčju francoske jeklarne in premogovne industrije je zadnji teden praznovalo 50-letnico stalne socialistične administracije z velikimi slavnostmi. Commentry je bilo prvo mesto v Franciji, kjer je socialisti prišli na vlado pred 50 leti in ves čas ostali na krmilu.

